

„Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Seminārs “Reto vaskulāro augu sugu noteikšana”

2022. gada 24. maijs, Rīga

Seminārā apskatāmo sugu noteikšanas pazīmju pārskats

SATURS

Sugu grupa	Lapa	Autors
Graudzāles	2	V.Baroniņa
Grīšļi	4	V.Baroniņa
Ancīši un doņi	6	V.Baroniņa
Dedestiņas	7	I.Roze
Pērkonamoliņi un vanagnadziņi	8	I.Roze

Materiāls sagatavots Eiropas Komisijas LIFE projekta “Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” (projekta Nr. LIFE19 GIE/LV/000857 - LIFE FOR SPECIES) ietvaros. Projekts tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu.

Šis materiāls satur tikai projekta LIFE FOR SPECIES īstenotāju viedokli, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra un Eiropas Komisija nav atbildīgas par šeit sniegto informāciju un tās iespējamo izmantojumu.

GRAUDZĀLES (1/2)

<i>Cinna latifolia</i> Platlapu cinna	<i>Glyceria lithuanica</i> Lietuvas ūdenszāle
Abām sugām ziedkopas (skara) zari nolīkuši uz vienu pusi	
H (50)70 – 160(175) cm	H 60-140 cm
Lapas raupjas (no augšas uz leju velkot), 0,8-1,8 cm platas, mēlīte līdz 1 cm gara, strupa	Lapas mazliet raupjas, 0,8-1,2 cm platas, mēlīte līdz 0,4 cm gara, sīkzobaina
Vārpiņā 1 zieds	Vārpiņā 4-6 ziedi
Vārp plēksnes = garuma, dzīsla ar zobīņiem	Vārp plēksnes ≠ garuma, vecākas - plēvjainas
Zieda plēksnes gludas, ārējā ar īsu akotu	Zieda plēksnes ar 7 izcilnētām dzīslām, bez akota

<i>Poa remota</i> Skrajziedu skarene	<i>Milium effusum</i> Plašā ēnsmilga
Lapas platas, mīkstas	
Ziedkopa (skara) plaši izplesta	
Vārpiņā 3-5 ziedi	Vārpiņā 1 zieds
Stublājs pie pamata plakans, pat spārnains	Stublājs pie pamata nav plakans
Lapai skarenēm raksturīgais laiviņveida gals	Lapai gals plakans, nav laiviņveida

<i>Festuca altissima</i> Meža auzene	<i>Poa remota</i> Skrajziedu skarene
Vārpiņā 2-5 ziedi	
Jauna ziedkopa izvērsta, kad veca - nolīkusi uz vienu pusi	Ziedkopa plaši izvērsta (skaras zari uz visām pusēm)
Stublājs pie pamata nav plakans, lapu apakšpuse spīdīga	Stublājs pie pamata plakans, lapas nav spīdīgas
Gan vārpiņu, gan ziedu plēksnes asas, garas	Ziedu plēksnes īsākas, strupākas

<i>Bromopsis benekenii</i> Benekena zaķauza	<i>Brachypodium sylvaticum</i> Meža īskāje
Stiebrs, lapu makstis un un lapu abas puses ar matiņiem	Lapu makstis un stiebra mezgli ar matiņiem, lapu virspuse ar gariem matiņiem
Ziedkopa skara, nolīkusi uz vienu pusi, vārpiņas uz skaras zariem	Ziedkopa vārpveida, vārpiņas pie vārpas ass, nav uz zariem (zaru nav)

GRAUDZĀLES (2/2)

<i>Hordelymus europaeus</i> Eiropas kāpumiēzis	<i>Elymus caninus</i> Suņu ciņuvārpata
Abām sugām ziediem gari akoti	
Stublājs stāvs, ziedkopa (vārpa) taisni, tā 6-12 cm gara, vārpiņas cieši	Stublājs stāvs, ziedkopa (vārpa) nedaudz nolūkusi, 10-20 cm gara, vārpiņas skraji
Lapas virspuse ar skrajiem pagariem matiņiem	Lapas virspuse ar ļoti īsiem skrajiem matiņiem
Stublāja mezgli un lapu makstis ar matiņiem	Stublājs un lapu makstis kailas

<i>Aira caryophylla</i> Neļķu aira	<i>Aira praecox</i> Agrā aira
Augi mazi, 5-20 cm augsti, nelielos skrajos ceros	
Lapu makstis sārtas	
Lapas īsas, īsākas par stiebru	Lapas īsas līdz stiebra augstumā
Ziedkopa plaši izvērsta, 2-5 cm ga	Ziedkopa šaura, vārpveida, blīva, 1-3 cm ga
Vārpiņas sārti violetas, ir 2 gari akoti	Vārpiņas gaišzaļas, gatavas dzeltenbrūnas, ir 2 akoti
<p>! Nejaukt ar iesirmo kāpsmildzeni <i>Corynephorus canescens</i>, kurai arī ir gari akoti, arī neliela auguma, bet aug mazos ļoti ciešos ceros un lapas ļoti tievas adatveida (jaunas - zilganzaļas, vēlāk dzeltenīgas), jauniem augiem lapu makstis koši sārtas līdz sārti violetas.</p>	

<i>Deschampsia flexuosa</i> Liektā sariņsmilga	<i>Aira caryophylla</i> Neļķu aira
Līdz 80 cm augsti augi	Līdz 25 cm augsti augi
Var veidot plašas audzes	Atsevišķiem nelieliem ceriem

<i>Hierochloë australis</i> Dienvidu mārsmilga	<i>Hieroshloë hirta</i> Cietmatainā mārsmilga
Akots nav zieda plēksnes galā, bet starp vārpiņas plēksni un ārējo zieda plēksni, piestiprināts pie ziedplēksnes pamata	Ārējā zieda plēksne ar īsu akotu plēksnes galā

GRĪŠĻI (1/2)

<i>Carex aquatilis</i> Ūdens grīslis	<i>Carex acuta</i> Slaidais grīslis
Stublājs zem ziedkopas gluds	Stublājs zem ziedkopas raupjš
Vārpiņas šaurākas (0,5 cm) un īsākas, līdz 6 cm	Vārpiņas platākas (0,6-0,8 cm) un garākas, līdz 10 cm
Pūslīšu plēksnes nav tumšas (sārti brūnas), knābītis uzbiezināts	Pūslīšu plēksnes tumšas (g.k. melnas), smailas
<i>Carex rhizina</i> (syn. <i>C. pediformis</i>) Pēdveida grīslis	<i>Carex digitata</i> Pirkstainais grīslis
Lapu makstis sarkanbrūnas	Lapu makstis koši sarkanbrūnas
Garš, spēcīgs saknenis ar ļoti daudz vecām lapu makstīm	Saknenis diezgan garš, bet nav izteikti spēcīgs
♂ ziedu vārpiņa ziedkopā vienādā augstumā ar augšējo ♀ □ ziedu vārpiņu vai augstāk par to	♂ ziedu vārpiņa zemāk par augšējo ♀ □ ziedu vārpiņu
<i>Carex ligerica</i> Ligeras grīslis (Syn. <i>C. colchica</i>)	<i>Carex arenaria</i> Smiltāja grīslis
Abām sugām gari, ložņājoši sakneņi	
♂ ziedi vārpiņu apakšējā daļā, ♀ □ ziedi - augšējā daļā	♂ ziedi vārpiņu augšējā daļā, ♀ □ ziedi – apakšējā daļā
Pūslītis 1,5-1,8 mm ga, ar 9-11 dzīslīņām	Pūslītis 2-2,2 mm ga, ar 6-9 dzīslīņām
<i>Carex heleonastes</i> Kūdrāja grīslis	<i>Carex cinerea</i> Iesirmais grīslis
Vārpa 1-2 cm gara ar 2-4 stublāja galā cieši satuvinātām vārpiņām	Vārpa 3-6 cm gara ar 4-7 stublāja galā ± izretinātām vārpiņām
Pūslīši 2,8-3 mm gari, ± spīdīgi	Pūslīši 2,3-2,5 mm gari, matēti, ar papildām
<i>Carex disperma</i> Divsēkļu grīslis	<i>Carex loliacea</i> Aireņu grīslis
Abas sugas ceros, ļošanas, veciem eksemplāriem stublāji guļ uz zemes	
Vārpiņā 2-3 pūslīši, eliptiski	Vārpiņā 5-7 pūslīši, lancetiski
Pūslīši ļoti spīdīgi, vienā pusē 2 dzīslas, otrā pusē daudz	Pūslīši nav spīdīgi, abās pusēs visā garumā daudz dzīslīņas

GRĪŠĻI (2/2)

<i>Carex rhynchophysa</i> Knābja grīslis	<i>Carex rostrata</i> Uzpūstais grīslis	<i>Carex vesicaria</i> Pūslīšu grīslis
Līdz 140 cm augsts, lapas platas, mīkstas. Koši zaļš	Līdz 100 cm augsts, lapas šauras, stīvas. Zilganzaļš.	Līdz 110 cm augsts, lapas diezgan platas, mīkstas. Koši zaļš.
Lapu makstis brūnas	Lapu makstis nedaudz sārtas	Lapu makstis tumši sarkanbrūnas
Pūslīši > 5 mm gari, perpendikulāri vārpiņas asij	Pūslīši < 5 mm gari, ± augšupvērsti	Pūslīši ± augšupvērsti

<i>Carex tomentosa</i> Tūbainais grīslis	<i>Carex globularis</i> Apaļvārpu grīslis	<i>Carex pilulifera</i> Lodvārpu gr., <i>C. caryophyllea</i> Pavasara gr., <i>C. ericetorum</i> Virsāju gr.
Visām šīm sugām pūslīši ar īsiem, ciešiem matiņiem		
Lapu makstis tumši sarkanbrūnas	Lapu makstis koši sarkanbrūnas	Lapu makstis brūnas līdz nedaudz sarkanbrūnas
Ir gari, ložņājoši sakneņi	Ir gari, ložņājoši sakneņi	Nav garu, ložņājošu sakneņu
Biotops - 6410 <i>Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs</i>	Biotops - 91D0 <i>Purvaini meži</i>	Tikai sausos biotopos
Nesajaukt ar pūkaino grīslī <i>C.hirta</i> , kam ne tikai pūslītis, bet viss augs ar matiņiem, visur un bieži!		

<i>Carex davalliana</i> Devela grīslis	<i>Carex dioica</i> Divmāju grīslis	<i>Carex pulicaris</i> Blusu grīslis
Divmājnieki !		Vienmājnieks !
Ļoti ciešos ciņos	Atsevišķiem eksemplāriem	Atsevišķiem eksemplāriem
Jauni pūslīši augšupvērsti, gatavi uz leju atliekti	Jauni pūslīši augšupvērsti, gatavi ⊥ asij	Jauni pūslīši augšupvērsti, gatavi uz leju (kā blusiņas)

<i>Carex buxbaumii</i> Buksbauma grīslis	<i>Carex hartmanii</i> Hartmaņa grīslis	<i>Carex nigra</i> Dzelzsžāle
Nav atsevišķi ♂ ziedu vārpiņas		Ir atsevišķi ♂ ziedu vārpiņas
♂ ziedi tikai augš vārp lejasdaļā, NAV mazo pietuvināto vārpiņu	♂ ziedi tikai augš vārp lejasdaļā, parasti IR 2 mazas pietuvinātas vārpiņas	♂ ziedi ir atsevišķās 1-2 vārpiņās ziedkopas augšā
Biotops – kaļķaini: 7230, 6410	Biotops – dažādi zālāji, BVZ indikatorsuga	Biotops – dažādi un ļoti bieži

ANCĪŠI

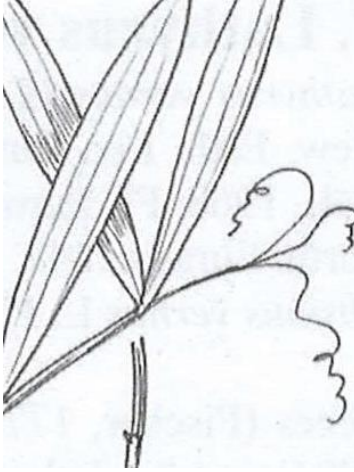
	Stublājs	Lapas forma	Lapas apakšpuse
<i>Agrimonia eupatoria</i> Ārstniecības ancītis	Uz stublāja:	Lapas plūksnas eliptiskas vai ovālas (ga 1.5-6 cm, pl 0.8-3 cm).	<u>Visa tūbaina</u> , ar dziedzermatiņiem.
(vidēja auguma)	1) izklienēti gari matiņi,		
	2) <u>bieži/blīvi īsi cirtaini parasti matiņi</u> ,		
	3) īsi dziedzermatiņi.		
<i>Agrimonia procera</i> Smaržīgais ancītis	Uz stublāja:	Lapas šaurākas un garākas, lancetiskas.	<u>Nav tūbaina</u> , ir daudz dziedzermatiņi un izklaidus matiņi.
(liela auguma)	1) izklienēti gari matiņi,		
	2) īsi dziedzermatiņi.		

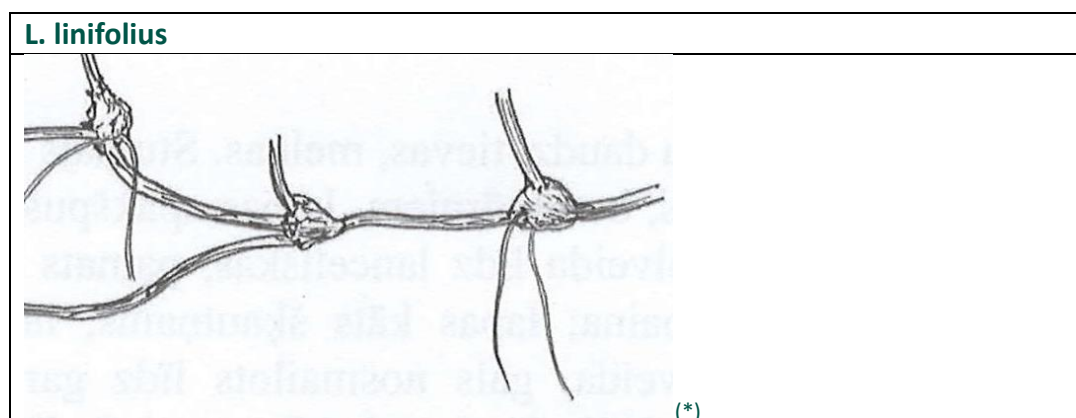
	Auglītis	
A. eupatoria	Ar garām, izteiktām rievīnām, sariņi nav uz leju atliekti	Uz auglīša nav izteikti izcīlnēts pauguriņš
A. procera	Ar īsām, neizteiktām rievīnām,	Uz auglīša ir neliels izcīlnēts pauguriņš
	sariņi atliekti arī uz leju	

DOŅI

<i>Juncus stygius</i> Tumšais donis	<i>Juncus capitatus</i> Galvainais donis
Daudzgad., 10-35 cm ha	Viengad., 3-10 cm ha
Ziedi 1-3 pušķos, katrā 2-3 ziedi	Ziedu pušķī ar 5-10 ziediem
Seglapa īsāka par ziedkopu	Seglapa garāka par ziedkopu
Apziedņa lapas īsākas par pogaļu	Apziedņa lapas garākas par pogaļu

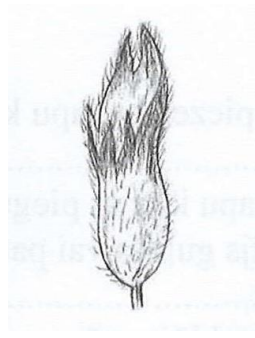
DEDESTIŅAS *Lathyrus*

Lapa ar dzelonīti	Lapa ar vīti
<p>L. vernus L. niger L. linifolius</p>	<p>L. palustris L. maritimus L. pisiformis L. pratensis L. sylvestris L. tuberosus</p>
 <p>(*)</p>	 <p>(*)</p>

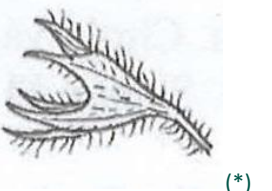
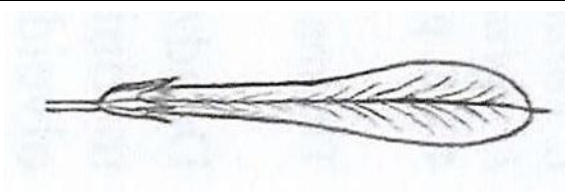

(*) Attēli - R.Kazāka. Avots - Roze I. 2015. Latvijas vaskulāro augu flora, 13: Pākšaugu dzimta (Leguminosae)

PĒRKONAMOLIŅI *Anthyllis*

	Kauss vienkrāsains	Kauss divkrāsains
Pieguloši matiņi	<i>A. arenaria</i> <i>A. maritima</i>	<i>A. coccinea</i> <i>A. vulneraria</i> <i>A. × baltica</i>
Atstāvoši matiņi	<i>A. macrocephala</i> <i>A. × polyphyloides</i>	<i>A. colorata</i>
	 (*)	 (*)

VANAGNADZIŅI *Lotus*

	Zieda kāts ar matiņiem	Zieda kāts kails
	<i>L. ambiguus</i> <i>L. balticus</i>	<i>L. uliginosus</i> <i>L. corniculatus</i>
Pāksts vālesveida		<i>L. callunetorum</i> <i>L. arvensis</i>
	 (*) (*)	 (*)

(*) Attēli - R.Kazāka. Avots - Roze I. 2015. Latvijas vaskulāro augu flora, 13: Pākšaugu dzimta (Leguminosae)